

Netbeheer Nederland

Anna van Buerenplein 43
2595 DA Den Haag

Postbus 90608

2509 LP Den Haag

070 205 50 00

secretariaat@netbeheernederland.nl

netbeheernederland.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Kenmerk

BR-2022-1909

Datum

13 September 2022

Behandeld door

Kim van Berlo

E-mail

kvberlo@netbeheernederland.nl

Doorkiesnummer

070 205 50 00

Onderwerp

Consultatiereactie Besluit Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie

Hooggeachte heren De Jonge en Jetten,

Met deze brief maakt de vereniging Netbeheer Nederland, namens alle netbeheerders in Nederland, graag gebruik van de mogelijkheid haar reactie te geven op de consultatie van het concept Besluit Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (BGIW). Netbeheer Nederland heeft met interesse kennisgenomen van het besluit. Zoals aangegeven in onze consultatiereactie op de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (WGIW) is Netbeheer Nederland positief over de uitgangspunten die het wetsontwerp gemeenten biedt om daadwerkelijk hun regierol in de verduurzaming van de gebouwde omgeving te kunnen vervullen met aandacht voor een zorgvuldig proces richting bewoners en andere betrokkenen. Het komt tegemoet aan de afspraken uit het Klimaatakkoord en aan de knelpunten die zich nu al voordoen in de wijkaanpak/proeftuinen aardgasvrije wijken. Het nu ter consultatie gebrachte besluit biedt met de verankering van vereisten aan een warmteprogramma en het omgevingsplan en de waarborgen behorend bij de aanwijsbevoegdheid nadere duidelijkheid over processen, taken en bevoegdheden.

Het besluit dat gemeenten op basis van deze wet kunnen nemen, heeft directe gevolgen voor de energie-infrastructuur en de taken van de netbeheerder. En daarmee voor de energievoorziening van bewoners. Een goede afstemming tussen de gemeente en de netbeheerder is daarom cruciaal voor een zorgvuldig proces. Netbeheer Nederland is dan ook positief over de vereisten om rekening te houden met de maatschappelijke kosten voor de energie-infrastructuur en volgens de toelichting ook met de werkzaamheden van de netbeheerder bij het bepalen van de redelijke termijn en de aanpassingen van zowel het gasnet als het elektriciteitsnet.

Om het proces sluitend en zo zorgvuldig mogelijk te krijgen en als netbeheerder de taken goed uit te kunnen voeren, zou het Besluit ons inziens op een aantal punten nog moeten worden aangepast.

IBAN NL51 ABNA 0613001036

BTW-nummer NL8185.25.101.B01

KvK-nummer 09175117

Kenmerk
BR-2022-1909

Datum
13 september 2022

Suggesties hiervoor hebben we in de toelichting bij deze brief opgenomen. Hierover gaan wij graag in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Dick Weiffenbach
Algemeen directeur

Hans-Peter Oskam
Directeur energietransitie en beleid

I Toelichting Algemeen

2.3 Verbod op fossiele brandstoffen in de gebouwde omgeving vanaf 2050

Dit besluit regelt dat met ingang van 1 januari 2050 geen gebruik meer mag worden gemaakt van fossiele brandstof in de gebouwde omgeving. Dit blijkt duidelijk uit het voorgestelde artikel 3.107b van het Besluit bouwwerken.

In deze paragraaf wordt tevens gesproken over een rol voor groen gas (o.a. bijmengverplichting, resterende gasnetten voeden). In hoeverre is het de bedoeling om de gebieden waar de warmtetransitie (eerder dan 1 januari 2050) wordt ingevoerd, tevens groen gas uit te sluiten?

Zie in dit kader ook de opmerkingen bij de artikelen 3.107c, 4.25a, 5.131b en 10.49c. Voor zover nodig dient de artikelsgewijze toelichting op deze punten te worden aangepast.

In dit verband vragen wij ook uw aandacht voor de rol van waterstof als alternatief voor gas als bedoeld in de Gaswet. Daar waar gasnetten gebruikt kunnen worden voor waterstof is amoveren niet aan de orde. Indien waterstof op termijn voor specifieke wijken als alternatieve warmtevoorziening wordt aangemerkt, vergt dit een vergelijkbaar proces als de overstap naar andere duurzame alternatieven voor aardgas, inclusief planning, voorbereiding en communicatie. Wij missen deze nuance.

2.7 Gelijkwaardig alternatief

Onderaan bladzijde 18 bij verwijzing naar 2.9.2 Spelregels gelijkwaardig alternatief

Zie ook toelichting onder punt 8 7^e opsommingsteken en ook hieronder sub artikel 5.131b; hoeveel risico lopen de netbeheerders bij het verzetten van de einddatum waarop het transport van gas wordt beëindigd als er onvoldoende zekerheid is dat de aansluiting van gebouwen in een aangewezen gebied op de duurzame alternatieve warmtevoorziening tijdig is gerealiseerd? We gaan graag in gesprek over hoe te voorkomen dat de aansluitingen op het gasnet de sluitpost worden.

2.8.5 Gevolgen voor de aanleg en het beheer van de nieuwe energie-infrastructuur en 2.9.2 Zo nodig verzetten datum omgevingsplan

Belangrijk is dat het uitstellen en vaststellen van een nieuw termijn in overeenstemming met de netbeheerder wordt gedaan en dat eventuele uitzonderingen (klanten die nog van het aardgas gebruik blijven maken) afgestemd worden met de netbeheerders.

Wij zouden graag verhelderd zien op welke wijze de afstemming met de netbeheerder plaatsvindt.

2.9.2 Zo nodig verzetten datum omgevingsplan

“In specifieke gevallen kan ook een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit worden verleend aan de eigenaar van een gebouw waarmee de termijn kan

worden verlengd. Deze mogelijkheid kan redelijkerwijs alleen worden ingezet in situaties waarin dit uitvoerbaar is voor de netbeheerder van het gastransportnet, bijvoorbeeld omdat het gebouw aangesloten kan worden op dat net via een naastgelegen wijk. Deze mogelijkheid kan zo nodig worden gebruikt als 'hardheidsclausule' in specifieke gevallen waar de eigenaar door overmacht zijn gebouw niet heeft kunnen aanpassen en het, gegeven de locatie, niet onevenwichtig is om zijn gebouw (pas enkele jaren) later aardgasvrij te maken."

Wij zouden graag verhelderd zien op welke wijze de afstemming met de netbeheerder plaatsvindt zodat de uitvoerbaarheid van deze specifieke gevallen tijdig getoetst kan worden.

7. Toezicht en Handhaving

De toelichting op pagina 35 stelt:

"Het gastransport wordt beëindigd door de netbeheerder. Indien op de in het omgevingsplan bepaalde datum een gebouweigenaar niet is overgestapt naar het door de gemeente aangewezen duurzame alternatief en ook geen gelijkwaardig alternatief heeft gerealiseerd, dan is er strikt genomen sprake van een overtreding. Het bevoegd gezag kan dan handhavend optreden. De gemeente heeft immers een beginselplicht tot handhaving."

De bevoegdheden in de Omgevingswet en de Awb vormen de wettelijke grondslag voor toezicht en handhaving door de ambtenaren die met toezicht zijn belast. Wat geldt ten aanzien van de aansluitplicht van de gasnetbeheerder, als ondanks het inzetten van deze bevoegdheden bepaalde gebouwen in het aanwijzingsgebied niet zijn voorzien van een alternatieve duurzame warmtevoorziening?

De toelichting bevestigt dat er aanleiding is dat de gemeente tegen de wil van de bewoner/gebruiker het gebouw moet kunnen binnentreden. Heeft de gemeente deze bevoegdheid ter zake al respectievelijk is het inderdaad de bedoeling de gemeente deze bevoegdheid ter zake te geven? En zo ja kan de gemeente deze bevoegdheid ook inzetten om een netbeheerder in staat te stellen de werkzaamheden te verrichten om het gastransport daadwerkelijk te kunnen beëindigen (door bijvoorbeeld de gasaansluiting te verwijderen)?

II Artikelen

Artikel I (Besluit bouwwerken leefomgeving)

Zoals hiervoor reeds opgemerkt regelt dit besluit, dat met ingang van 1 januari 2050 geen gebruik meer mag worden gemaakt van fossiele brandstof. In artikel 3.107c, lid 2, onder c, wordt verwezen naar het gebruik van gas als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Gaswet. Deze definitie ziet op 2 vormen van gas, namelijk het (fossiele) aardgas (sub 1°) en het (tot aardgaskwaliteit opgewekte) groengas (sub 2°).

Er van uitgaande, dat gebruik van groen gas blijft toegestaan, dient een nuancering van de verwijzing plaats te vinden in die zin, dat verwezen wordt naar artikel 1, eerste lid, onder b, sub 1°, van de Gaswet. Ten aanzien van de rol van waterstof in de gebouwde omgeving verwijzen wij u naar de opmerking dienaangaande hierboven sub I, 2.3.

Artikel II (Besluit kwaliteit leefomgeving)

De verwijzing in artikel 4.25a, eerste lid, onder c, naar artikel 1, eerste lid, onder b, van de Gaswet is onvolledig. Zie voor de redenering de opmerkingen gemaakt bij artikel 3.107c, tweede lid, onder c. Dit geldt eveneens voor het voorgestelde artikel 5.131b, lid 2, onder a en b.

Artikel 5.131b (warmtetransitie)

Wij zouden graag ook in de tekst van het Besluit zelf gewaarborgd zien dat de redelijke termijn in overleg met de netbeheerder wordt vastgesteld.

Voor de netbeheerder is het van groot belang tijdig op de hoogte te zijn van de plannen van de gemeente en hierbij betrokken te worden. Al naar gelang van de concrete omstandigheden zijn andere maatregelen nodig. Voorbeeld de nieuwe energie-infrastructuur waarop overgeschakeld moet worden, vergt veel meer elektriciteit en daarvoor is verzwaring van het elektriciteitsnet nodig. Hiermee is over het algemeen veel tijd gemoeid en de uiteindelijke realisatiedatum van een netverzwaring is van veel omstandigheden afhankelijk. Hierbij dient tevens bedacht te worden dat ook door natuurlijke groei

binnen bestaande aansluitcapaciteiten er verzwareingen van het elektriciteitsnet noodzakelijk kunnen zijn (dus zonder dat er sprake is van expliciete verzoeken aan de netbeheerder tot verzwareing van een aansluiting).

Ander voorbeeld: er moet worden overgeschakeld naar waterstofgas. Willen de netbeheerders dan de bestaande gasinfrastructuur hiervoor gaan gebruiken, dan moeten alle betreffende aansluitingen van het gas af (zijn uitzonderingen niet mogelijk) en kan dit niet individueel eerder gebeuren.

Artikel 5.131c noemt een aantal uitzonderingen

De juiste verwijzingen naar de Gaswet in onderdeel c zijn:

c. activiteiten worden verricht in het kader van het in werking hebben en beheren van:

1°. het landelijk gastransportnet als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, hetzij artikel 1, eerste lid, onder n, van de Gaswet;

2°. een gasproductie-installatie behorend bij een gasvoorkomen als bedoeld in paragraaf 5.4 van de Gaswet;

3°. een gasopslaginstallatie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder f, van de Gaswet;

4°. een LNG-installatie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder h, van de Gaswet; of

5°. een installatie voor de omzetting van de kwaliteit van gas als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onder c, van de Gaswet.

Verder denken wij dat na sub b. het woord 'en' vervangen moet worden door 'of'.

Artikel 5.131e

Dit artikel ziet op uitstel van de redelijke termijn als de aansluiting op de nieuwe energie-infrastructuur niet tijdig wordt gerealiseerd. Dit is vanuit het perspectief van de netbeheerders te beperkt. Indien een noodzakelijke elektriciteitsnetverzwareing niet tijdig wordt gerealiseerd dan moet er ook ruimte zijn om tot een uitstel van de redelijke termijn te komen.

Artikel III (Omgevingsbesluit)

Artikel 10.49b

Graag deze bepaling verbreden tot: de monitoring van de uitvoering van het omgevingsplan, waaronder de uitfasering van gasaansluitingen.

Artikel 10.49c

In artikel 10.49c, onder a en b, wordt eveneens onvolledig verwezen naar artikel 1, eerste lid, onder b, van de Gaswet. Dit moet zijn, artikel 1, eerste lid, onder b, sub 1°, van de Gaswet.

III Artikelsgewijze toelichting

Artikel I (wijziging Besluit bouwwerken leefomgeving)

Geen commentaar.

Artikel II (wijziging Besluit kwaliteit leefomgeving)

Artikel 5.131b Bkl (warmtetransitie)

Lid 3 bepaalt dat de redelijke termijn 8 jaren is. Het aanleggen van nieuwe alternatieve energie-infrastructuur en het verzwaren van elektriciteitsnetten is gelet op de huidige maakbaarheidsproblemen een zeer tijdrovende kwestie. Het is daarom erg belangrijk voor de netbeheerders dat in het besluit zelf wordt gewaarborgd dat de redelijke termijn en uitstel van de redelijke termijn in overeenstemming met de netbeheerder gebeurt.

Artikel 5.131b Bkl lid 2 sub b (warmtetransitie)

"2. Het omgevingsplan bevat ook:

b. een verbod op het gebruik van gas als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Gaswet, als energiebron voor activiteiten die bij vaststelling van het omgevingsplan nog niet worden verricht;

[..]

4. Het omgevingsplan bepaalt dat een regel als bedoeld in het tweede lid, onder b, niet van toepassing is op de wijziging van een gebruiksfunctie van een bestaand bouwwerk naar een woonfunctie."

Kenmerk
BR-2022-1909

Datum
13 september 2022

Het gaat hier om een verbod op het gebruik van gas voor het verrichten van nieuwe activiteiten (na vaststelling van omgevingsplan maar voor de datum waarop het gasverbruik volgens dat plan wordt beëindigd, zie ook toelichting op dit artikel) via bestaande gasaansluitingen of nieuwe gasaansluitingen die worden aangevraagd voor bestaande gebouwen. In lid 4 is een uitzondering op dat verbod opgenomen. De aansluit- en transportplicht van de netbeheerders voor bestaande aansluitingen en bestaande gebouwen geldt tot de datum waarop het gebruik van gas op grond van het vastgestelde omgevingsplan wordt beëindigd.

Wie gaat controleren op nieuwe activiteiten en handhaven? Een netbeheerder heeft geen zicht op de (wijziging van) activiteiten waarvoor gas wordt afgenomen via een gasaansluiting.

Artikel 5.131c Bkl (uitzonderingen warmtetransitie)

In afwijking van artikel 5.131b worden in het omgevingsplan geen regels worden gesteld over gebouwen of locaties als in die gebouwen of op die locaties:

b. het gebruik van gas voor de verwarming of warmwatervoorziening van een gebouw al is stopgezet voor van inwerkingtreding van de bepaling, bedoeld in artikel 5.131b, eerste lid, onder a over de aanwijzing van een andere energie-infrastructuur;

In het warmteplan worden locaties en het aantal gebouwen opgenomen. Gebouwen die al van het gas af zijn en op een andere wijze in warmte en warmtapwater voorzien vallen niet onder dit warmteplan. In het geval bewoners van een gebouw voor de datum waarop de aansluit- en transportplicht volgens het Omgevingsplan/warmteprogramma vervalt besluiten weer terug te gaan naar gas geldt het warmteplan dus niet voor dat gebouw. Als het warmteplan/Omgevingsbesluit daar niet op wordt aangepast dan blijft de aansluit- en transportplicht dus voor dat gebouw gewoon gelden. Een besluit van B&W uit hoofde van 10 lid 7 sub b Gaswet heeft dan ook geen zin meer want er is dan al een bestaande aansluiting voor gas.

Artikel 5.131c Bkl (uitzonderingen warmtetransitie)

De aanhef van deze bepaling loopt niet ("*In afwijking van artikel 5.131b worden in het omgevingsplan geen regels worden gesteld over gebouwen of locaties als in die gebouwen of op die locaties*")

Artikel 5.131c Bkl (uitzonderingen warmtetransitie)

Er staan een aantal onvolledige verwijzingen in artikel 5.131c, onder c. Zie II, artikelen. Voor de volledigheid. Onder c, sub 1°, verwijst naar artikel 10, eerste lid, van de Gaswet. Dat heeft geen enkele relatie met het landelijk gastransport. Verwezen dient te worden naar hetzij artikel 10a, eerste lid, van de Gaswet dan wel artikel, eerste lid, onderdeel n, van de Gaswet. Dit laatste heeft een lichte voorkeur, vanwege de artikel 4.12 van het Omgevingsbesluit Daar kan dan bij aangesloten worden.

Artikel 5.131d Bkl

Bij de weging van verschillende belangen wordt gesteld dat (ook) rekening gehouden moet worden met de planning van de netbeheerder. Van belang hierin zijn situaties waarin sprake is van een gebrek aan transportcapaciteit wat mogelijk gevolgen kan hebben voor de gestelde redelijke termijn van 8 jaar.

Artikel III

Artikel 10.49b (gegevensverstrekking warmtetransitie)

Artikel 10.49b, lid 2

In verband met de wettelijke geheimhoudingsplicht stelt de toelichting hier o.m. het volgende: Omdat op netbeheerders een wettelijke geheimhoudingsplicht rust op grond van artikel 37, eerste lid, van de Gaswet en artikel 79, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998, is in het derde lid van artikel 10.49b een expliciete uitzondering opgenomen.

Dit is een goede oplossing. De voorgestelde formulering van artikel 10.49b lid 2 zouden wij wel willen aanpassen. De gegevens zouden niet in afwijking van de geheimhoudingsplicht moeten worden verstrekt, maar de geheimhoudingsplicht zou ten aanzien van deze gegevensverstrekking niet moeten gelden.

Kenmerk
BR-2022-1909

Datum
13 september 2022

Tekstvoorstel: Het door netbeheerders conform het eerste lid verstrekken van gegevens betreft een wettelijk voorschrift in de zin van artikel 37, eerste lid, van de Gaswet en artikel 79, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998.

Artikel 10.49b lid 1 en artikelsgewijze toelichting (gegevensverstrekking warmtetransitie)

1. Netbeheerders, warmtebedrijven en het Kadaster verstrekken voor de voorbereiding van het vaststellen van het omgevingsplan en voor de monitoring van de uitvoering van de aanleg van de energie-infrastructuur, bedoeld in artikel 5.131b, eerste en tweede lid, onder c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, op verzoek van het college van burgemeester en wethouders de gegevens over de namen, adressen, aansluitingen en toekomstige aansluitingen, bedoeld in artikel 20.6, derde lid, van de wet.

In artikel 10.49b, eerste lid, van het Omgevingsbesluit is geregeld dat netbeheerders, warmtebedrijven en het Kadaster op verzoek van het college van burgemeester en wethouders binnen vier weken gegevens moeten verstrekken. Het gaat hierbij om twee soorten gegevens: (i) gegevens over de eigenaar van een gebouw, als dat niet tevens de bewoner of gebruiker is, en (ii) gegevens over de (toekomstige) aansluiting van de woning op een warmte- en energievoorziening.

De wijze waarop dit nu geformuleerd is, wekt de indruk dat netbeheerders meer informatie dienen te leveren dan waartoe zij (wettelijke gezien) verplicht zijn dan wel over beschikken. Wellicht is het mogelijk om, ter voorkoming van misverstanden, deze verplichtingen te “herformuleren”, waardoor dit artikel beter aansluit bij artikel 20.6, derde lid, van de Omgevingswet?

De netbeheerder weet niet of degene met wie er een aansluit- en transportovereenkomst voor gas is gesloten al dan niet eigenaar, bewoner of gebruiker is. Degene met wie een aansluit- en transportovereenkomst is gesloten kan zelf nog weer een andere partij zijn is. Daarnaast kan de naam ook nog onjuist in het CAR zijn opgenomen.

De vraag is wat de gemeente met de NAW gegevens van onze contractanten wil gaan doen (doelbinding). Ook wanneer er een verplichting bestaat om gegevens die onder een geheimhoudingsplicht vallen te vertrekken op grond van een wettelijke verplichting dan nog moet er nauwkeurig gekeken worden naar het doel/ proportionaliteit/subsidiariteit (ook vanuit het oogpunt van privacy). Wij gaan hierover graag in gesprek.

Artikel 10.49b lid 3 gegevensverstrekking warmtetransitie

3. De gegevens worden binnen vier weken na de dag waarop het verzoek is ontvangen verstrekt, of, wanneer de gevraagde gegevens nog niet beschikbaar zijn, onverwijld nadat die beschikbaar zijn gekomen.

Artikel IV (overgangsrecht)

Geen commentaar